

«Ποιοι και γιατί φταίνε για την κρίση»

Ονομάζεται Μαρκ Ποσ.

Είναι γάλλος δημοσιογράφος με έδρα το Λονδίνο. Βρέθηκε στην Ελλάδα για να παρουσιάσει το βιβλίο του «Η Τράπεζα. Πώς η Goldman Sachs κυβερνά τον κόσμο», που σαρώνει τις τελευταίες εβδομάδες στα ελληνικά βιβλιοπωλεία. Μιλώντας στα «ΝΕΑ» ξεσπαθώνει εναντίον των golden boys, των traders και, γενικώς, κατά των πλούσιων στελεχών του χρηματοπιστωτικού τομέα. Αλλά κυρίως ξεσπαθώνει εναντίον της Goldman Sacks, η οποία βγήκε ενισχυμένη από την αμερικανική κρίση του 2008.

Ο Μανώλης Πιμπλής
 στους ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ, **ΣΕΛ. 1, 3**

Ο ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ ΜΑΡΚ ΡΟΣ ΜΙΛΑΕΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΠΕΣΤ ΣΕΛΕΡ ΤΟΥ

«Οι τράπεζες μας κυβερνούν»

Του **Μανώλη Πιμπλή**

Είναι άνθρωπος ιδιαίτερα ευγενής, με ορισμένες εμμονές. Αλλά ποιος δεν έχει εμμονές; Ο ίδιος, άλλωστε, ο περί ου ο λόγος, ο γάλλος δημοσιογράφος – ανταποκριτής της γαλλικής εφημερίδας «Le Monde» στο City του Λονδίνου – Μαρκ Ρος, του οποίου το βιβλίο «Η Τράπεζα. Πώς η Goldman Sachs κυβερνά τον κόσμο» σαρώνει τις τελευταίες εβδομάδες στα ελληνικά βιβλιοπωλεία, έπεσε θύμα εμμονών κάποιων άλλων: ενός μεγάλου βρετανικού εκδοτικού οίκου που αρνήθηκε να εκδώσει το βιβλίο του γιατί ένας γαλλόφωνος ή ακόμα και γερμανόφωνος οικονομολόγος είναι εξ ορισμού ύποπτος. Τι σημαίνει αυτό; Σημαίνει ότι στις ΗΠΑ και τη Βρετανία, αν είσαι οικονομολόγος και δεν ξεκινάς από το αξίωμα ότι δεν φταίει συνολικά ο τρόπος που δουλεύει το χρηματοπιστωτικό σύστημα αλλά ότι το πρόβλημα είναι απλώς οι υπερβολές κάποιων traders, δεν μπορείς να εκδοθείς.

Του είπαν επίσης, όχι χωρίς μια ισχυρή δόση αλαζονείας, ότι το επόμενο βιβλίο του, αν θέλει να το δει τυπωμένο στη Βρετανία, θα πρέπει να το γράψει κατευθείαν στα αγγλικά. Όχι πως ο ίδιος έχει σπρώξει καμιά επανάσταση. Απλώς έχει φτιάξει ένα δικό του σύστημα σκέψης που – κι εδώ ερχόμαστε στις δικές του εμμονές – έχει στο επίκεντρο το στοιχείο της ηθικής. Μα υπάρχει ηθική στις

συναλλαγές του χρήματος, θα αναρωτηθεί κανείς. Ο Μαρκ Ρος πιστεύει ότι πρέπει να υπάρχει. «Όταν συμμετέχω σε συζητήσεις με διάφορα golden boys, traders ή απλώς πλούσια στελέχη του χρηματοπιστωτικού τομέα, τους λέω κάτι που καταλαβαίνουν ότι τους κάνει να αισθάνονται πολύ άβολα», λέει στα «ΝΕΑ». «Τους λέω ότι τους θαυμάζω για τη φιλάνθρωπη τους δράση, τους χειροκροτώ που στέλνουν βοήθεια στην Αφρική. Αλλά στη χώρα τους; Γιατί στη χώρα τους δεν θέλουν να πληρώνουν φόρους; Γιατί δεν θέλουν εκεί να εφαρμόζουν το στοιχειώδες αυτό καθήκον κοινωνικής αλληλεγγύης; Σε αυτή την ερώτηση πάντα ανακάθονται στη θέση τους. Ένας πλούσιος trader μου είπε πρόσφατα ότι αν εφαρμοστεί αυτό που λέω και αυξηθούν οι φόροι, θα φύγει. Ε, λοιπόν, εγώ σας λέω, σιγά μη φύγει. Θα φύγει από το Λονδίνο για να ζήσει στο Ντουμπάι ή στη Σιγκαπούρη; Ένας γνωστός μου Λονδρέζος πήγε όχι στο Ντουμπάι αλλά στη Γενεύη, ο ίδιος αισθανό-

ταν περίφημα, αλλά η σύζυγός του κόντεψε να τρελαθεί και γύρισαν άρον άρον στο Λονδίνο». Ναι, αλλά οι εταιρείες δεν θα φύγουν; «As φύγουν, απαντά. Δεν θα βρουν αλλού εύκολα τις κατάλληλες συνθήκες στελέχωσης και οικονομικού περιβάλλοντος για να αναπτυχθούν. Πρέπει να απαλλαγούμε από αυτό τον φόβο και να αυξήσουμε

Ο Μαρκ Ρος στην παρουσίαση του βιβλίου του στην Ελλάδα

τους φόρους προς τα πολύ μεγάλα κέρδη». Για τα στελέχη, πάντως, της Goldman Sachs, ο Μαρκ Ρος λέει ότι είναι τόσο υψηλού επιπέδου που δύσκολα αντιστέκεται κανείς στις προτάσεις τους. «Αν είσαι γερμανός τραπεζίτης της επαρχίας και σε επισκεφθεί, σαν σε ταινία σχεδόν, μια ομάδα στελεχών τους – χωρίς αμφιβολία Γερμανοί και αυτοί – που σου προτείνει εκλεπτυσμένα προϊόντα τα οποία σου λύνουν το πρόβλημα και στην ουσία δεν τα καταλαβαίνεις, θα τα πάρεις με κλειστά τα μάτια γιατί αυτοί οι άνθρωποι ξεχειλίζουν αυτοπεποίθηση και επιτυχία. Το ίδιο συμβαίνει και με τις κυβερνήσεις, που συνήθως μάλιστα δεν διαθέτουν την ποιότητα στελεχών τα οποία έχει ο ιδιωτικός τομέας».

► ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 3

Στο βιβλίο του «Η τράπεζα», ο γάλλος δημοσιογράφος Μαρκ Ρος μιλάει για την παγκόσμια δύναμη που έχει αποκτήσει η Goldman Sachs, η οποία μάλιστα βγήκε δυνατότερη από την κρίση του 2008 (φωτογραφία από την αφίσα της ταινίας «Inside job», με θέμα την κρίση στις ΗΠΑ, που κέρδισε φέτος το Όσκαρ καλύτερου ντοκιμαντέρ)

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ **ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ**

«Η Goldman Sachs λειτουργεί, λίγο, σαν σέκτα, αλλά δεν φταίει μόνο αυτή για την κρίση», λέει ο Μαρκ Ρος, ο οποίος πιστεύει ότι το κραθ θα αποφευχθεί

«Ζήσαμε μια δεκαετία καταναλωτικής φρενίτιδας»

Η Goldman Sachs, λέει ο ανταποκριτής της «Le Monde» στο Λονδίνο και συγγραφέας Μαρκ Ρος, δεν είναι η μόνη τράπεζα που ανέπτυξε εκλεπτυσμένα χρηματοπιστωτικά προϊόντα. Ωστόσο εκείνη είχε τη μεγαλύτερη επιτυχία για συγκεκριμένους λόγους: «Διαθέτει εκπληκτικό κηρω how και μοναδική επιχειρηματική κουλτούρα – ομαδική εργασία, απουσία στελεχών-σταρ, κυκλοφορία των πληροφοριών και αλληλοέλεγχος. Τα στελέχη της θυσιάζουν οικογένεια, παιδιά, φίλους, ακόμη και την υγεία τους και αυτό δεν το κάνουν μόνο για τα εκατομμύρια, το κάνουν για την αίσθηση ότι είναι η ελίτ της ελίτ. Λειτουργούν λίγο σαν σέκτα. Δεν είναι διαφορετικοί από τους άλλους, είναι απλώς καλύτεροι».

«Δεν φταίνε μόνο οι τράπεζες. Καρτέλ είναι και οι εταιρείες συμβούλων, οι διεθνείς εταιρείες ορκωτών ελεγκτών, τα μεγάλα δικηγορικά γραφεία για διεθνείς οικονομικές υποθέσεις»

«Οι τράπεζες έφτασαν να δανείζουν ακόμη και το 125% του κόστους αγοράς ενός ακινήτου. Κάποτε θα ερχόταν η ώρα του λογαριασμού. Πολλοί δεν μπόρεσαν να πληρώσουν, άλλοι έχασαν τη δουλειά τους, οι αποταμιεύσεις εκμηδενίστηκαν. Η κρίση ξέσπασε σε ΗΠΑ και Βρετανία. Γερμανία και Γαλλία επλήγησαν λιγότερο από τη φούσκα των ακινήτων, ίσως και γιατί οι πολίτες αυτών των χωρών είναι λιγότερο συνδεδεμένοι με την ιδιοκτησία από ό,τι οι πολίτες των χωρών του Νότου και προτιμούν σε μεγάλο ποσοστό να μένουν σε ενοίκιο». Στην ερώτηση αν πιστεύει ότι η παγκόσμια οικονομία οδηγείται σε κραθ, ο Μαρκ Ρος απαντά αρνητικά. «Το δικό μου σενάριο είναι ότι η κατάσταση διαφέρει από τη Μεγάλη Ύφεση και το κραθ του 1929. Η ύφεση τότε κράτησε δέκα χρόνια, έγι-

νε πόλεμος, μετά η οικονομία ξαναπήρε μπροστά και οι ΗΠΑ στήριξαν οικονομικά την Ευρώπη. Υπήρχε όμως στον Μεσοπόλεμο ένας άκρατος προστατευτισμός, μια πολύ ατομικιστική συμπεριφορά όπου ο καθένας αποφάσιζε μόνος του. Σήμερα γίνονται διεθνείς διαβουλεύσεις και οι κεντρικές τράπεζες δρουν πρακτικά από κοινού. Πιστεύω, άλλωστε, ότι σε μερικά χρόνια οι αναδυόμενες οικονομίες θα γίνουν πραγματικοί επενδυτές και θα παίξουν τον ρόλο που έπαιξαν οι ΗΠΑ τη δεκαετία του '50, βγάζοντας την Ευρώπη από την ύφεση. Από την άλλη οι τράπεζες θα υποχρεωθούν να αφήσουν στα head funds τη λεγόμενη "τρα-

πεζική της σκιάς", από την οποία έβγαλαν πολλά χρήματα, και να επιστρέψουν στις βασικές τους λειτουργίες. Εται θα αποφεύγονται οι συστημικές κρίσεις, για τις οποίες αυτές είναι οι πλέον υπεύθυνες. Θεωρώ, επίσης, ότι οι τράπεζες είναι μεγάλες και πρέπει να δια-

σπαστούν σε μικρότερες. Και πιστεύω στην αύξηση της φορολογίας. Εχουμε φτάσει στο όριο των δυνατών περικοπών. Χρειαζόμαστε παιδεία, υγεία, βασικές υπηρεσίες. Δεν γίνεται να μειώσουμε άλλο τις δαπάνες. Γι' αυτό και χώρες σαν την Ελλάδα πρέπει επειγόντως να εγκαταστήσουν αξιόπιστες φορολογικές υπηρεσίες. Τέλος, χρειάζεται νέα ρύθμιση των αγορών, έπειτα από μια μακρά περίοδο απορρύθμισης. Σημειωτέον ότι την απορρύθμιση, παρά τα όσα πιστεύονται γενικά, την έκαναν μάλλον σοσιαλιστικές παρά συντηρητικές κυβερνήσεις. Στη Γαλλία έγινε επί υπουργίας Στρος-Καν, στη Βρετανία επί Γκόρντον Μπράουν, στις ΗΠΑ επί Κλίντον. Ίσως γιατί μαγεύτηκαν από τη δύναμη του χρήματος, που δεν είχαν δοκιμάσει άλλοτε σε τέτοιο βαθμό, ίσως γιατί ήθελαν να βγάλουν από πάνω τους την ετικέτα του αντιπάλου των επιχειρήσεων. Με τη ρύθμιση θα ξεπεραστεί και το υπαρκτό πρόβλημα των ολιγοπωλίων».

➤ **Μ.Π.**

«Η ανάκαμψη θα πάρει χρόνο» λέει ο Μαρκ Ρος. «Οι πλούσιοι, όπως πάντα, θα καταφέρουν να επιβιώσουν, οι φτωχοί θα υποφέρουν, όπως επίσης συμβαίνει πάντα. Το καινούργιο είναι ότι θα υποφέρει πολύ και η μεσαία τάξη, για πρώτη φορά σε τέτοιο βαθμό»

«Εσπρωξαν την Ελλάδα στο ευρώ»

Ο Μαρκ Ρος ασκεί κριτική προς την κυβέρνηση του Κωνσταντίνου Σημίτη, για την οποία λέει ότι χρησιμοποίησε τα προϊόντα της Goldman Sachs για να βάλει την Ελλάδα στο ευρώ. Το θεωρεί νόμιμο μιν, αλλά «μη ηθική» πρακτική. Το έκαναν βέβαια όλοι. Και όχι μόνο αυτό, αλλά «οι Ευρωπαίοι έσπρωξαν τότε την Ελλάδα να δεχθεί τα προϊόντα της Goldman Sachs γιατί ήθελαν πάση θυσία να τη βάλουν στην ευρωζώνη. Πίστευαν ότι όσο περισσότερες είναι οι χώρες της ζώνης του ευρώ τόσο δυσκολότερες θα γίνονταν οι κερδοσκοπικές επιθέσεις των αγορών». Επαινεί, μάλιστα, τον Γιώργο Παπανδρέου που δεν δέχθηκε ανάλογη πρόταση το 2009. Σε πρόσφατη, πάντως, δήλωσή του στα «NEA», ο γενικός διευθυντής της Eurostat Βάλτερ Ραντερμάχερ είπε ότι «κανένα απολύτως πρόβλημα δεν υπάρχει με τα ελληνικά swaps» και πως «η υπόθεση έχει λυθεί». Ενώ και ο πρώην γενικός γραμματέας της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, καθηγητής Νίκος Καραβίτης είπε ότι «η χώρα μας υιοθέτησε το κοινό νόμισμα τον 1η Ιανουαρίου 2001, σύμφωνα με απόφαση του Συμβουλίου της 19ης Ιουνίου 2000, η οποία στηρίζεται στα στατιστικά στοιχεία της Ελλάδας για τα έτη 1998 και 1999. Άρα οι πράξεις swap του 2001 και του 2002 δεν έχουν καμία σχέση με τα στατιστικά μεγέθη που χρησιμοποιήθηκαν για την είσοδό μας στην ευρωζώνη». Αλλά και ο ίδιος ο πρώην πρωθυπουργός Κωνσταντίνος Σημίτης, απαντώντας σε σχετικές αιτιάσεις, μίλησε για «υποκρισίες και παραπληροφόρηση», προσθέτοντας ότι «οι υπεύθυνοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήδη έχουν αποφανθεί δημόσια ότι οι ενέργειες της ελληνικής κυβέρνησης το 2001 ανταποκρίνονταν στους κοινοτικούς κανόνες και τις πρακτικές που εφάρμοσαν και άλλες χώρες την ίδια εποχή και σε παρόμοια έκταση».

Ο Μαρκ Ρος λέει ότι ενδεχομένως, τότε, θα έπρεπε η Ελλάδα να σκεφθεί και την πιθανότητα να μείνει εκτός ευρωζώνης —«έγινε πολύ ακριβή χώρα» διαπιστώνει —, από την άλλη πλευρά όμως πιστεύει ότι τώρα πρέπει πάση θυσία να μείνει εντός. «Γιατί ο κινέζος, λ.χ., επενδυτής, από 'δώ και πέρα θα λέει Ευρώπη και θα εννοεί ζώνη του ευρώ. Οι άλλες χώρες θα μένουν έξω από τα σχέδιά του».

PHASMA / ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΜΠΟΥΡΗΣ